

Závěrečné stanovisko s návrhem opatření k nápravě ve věci stížnosti na nevhodné chování zaměstnanců věznice a nahlížení do osobního spisu na žádost vězněné osoby

A. Závěry šetření

Ve zprávě o šetření jsem konstatovala, že Věznice Ostrov nad Ohří pochybila tím, že stížnost stěžovatele A. A., t. č. ve výkonu trestu odnětí svobody ve Věznici Kynšperk nad Ohří, na nevhodné jednání zaměstnanců věznice (č. j. VS-5601-5/ČJ-2015-800710-STV) nevyřídila řádně. Stěžovatel si stěžoval na skutečnost, že byl násilně převlečen do určeného oděvu. Tomuto převlékání byl přítomen pouze dozorce a referent majetkové správy. Referent majetkové správy nebyl k uvedené věci vyslechnut. Rovněž vězeňský lékař nebyl dotázán, zda byl po tvrzeném incidentu stěžovatel ošetřen na zdravotnickém středisku věznice, případně zda při jeho nejbližší návštěvě u lékaře po incidentu stěžovatel uvedl, že byl napaden či byly zjištěny nějaké známky násilí. Dotázán tak byl k celému incidentu pouze dozorce, který navíc měl dle tvrzení stěžovatele být původcem celého incidentu, který se odehrál mimo dosah kamerového systému.

Druhé konstatované pochybení směřovalo vůči Věznici Kynšperk nad Ohří, která neumožnila stěžovateli nahlédnout do osobního spisu.

B. Vyjádření věznice

B.1 Nevhodné chování zaměstnanců věznice

Ředitel Věznice Ostrov nad Ohří plk. Ing. Pavel Zange mi ve svém vyjádření ze dne 6. 9. 2016 sdělil následující skutečnosti. K věci se písemně vyjádřil formou úředního záznamu nstrm. Kalnič dne 21. 7. 2015 a rovněž se k němu vyjádřil i referent pan Halilov, který se jednoznačně ztotožnil s obsahem tohoto úředního záznamu a svůj souhlas vyjádřil svým podpisem v tomto úředním záznamu jako svědek události. Stěžovatel nebyl naveden k lékaři, protože k žádnému incidentu nedošlo. To potvrzuje dle ředitele věznice i fakt, že sám stěžovatel nikomu údajný incident inkriminovaný den neohlásil a rovněž nepožadoval předvedení k lékaři, a to ani v následujících dnech. Kdyby tak stěžovatel učinil později, lékař by ihned informoval příslušné funkcionáře věznice, k čemuž nedošlo. Vzhledem k těmto skutečnostem je zřejmé, že nevznikl důvod, aby se lékař k věci vyjadřoval. Stížnost tak byla prošetřena řádně a s dostatečným využitím možností, které mohly přispět k objektivnímu vyhodnocení věci.

B.2 Nahlížení do osobního spisu

Stěžovatel dle vyjádření ředitele Věznice Kynšperk nad Ohří plk. Mgr. Vladana Havránka ze dne 26. 9. 2016 stížnost na neumožnění nahlížet do osobního spisu nikdy neuplatnil a o nahlédnutí do osobního spisu nežádal. Ředitel věznice v této věci dále odkazuje zejména na stanovisko ředitele odboru správního Generálního ředitelství Vězeňské služby ČR, které zapovídá umožnění nahlížení do osobního spisu, příp. pořizování kopií. Ředitel věznice však dále uvádí, že stěžovateli na základě jeho stížností, např. na neoprávněné

věznění, neodesílání korespondence, předával zpracované výpisy z osobního spisu, které však stěžovatel odmítl převzít.

C. Závěrečné hodnocení

C.1 Nevhodné chování zaměstnanců věznice

Ustanovení čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen "Úmluva") zakazuje mučení, nelidské či ponižující zacházení anebo trestání a jiné formy špatného zacházení. Z tohoto ustanovení plynou státu závazky negativní a pozitivní. V první řadě se stát sám musí zdržet jednání, které by bylo rozporné s čl. 3 Úmluvy. Z pozitivních závazků státu vyplývá povinnost chránit člověka před špatným zacházením ze strany jiných osob, a pakliže již ke špatnému zacházení došlo, musí stát celou záležitost účinně vyšetřit.

Účinné vyšetřování je takové vyšetřování, které je způsobilé vést k objasnění události a k identifikování a potrestání odpovědných osob.¹ Povinnost provést účinné vyšetřování neznamená, že bude okolnost objasněna a zjištěn pachatel, ale že příslušný orgán učiní všechny kroky, které mohou k objasnění věci vést. Jedná se tedy o povinnost zaměřenou na prostředky, nikoliv na výsledek. Evropský soud pro lidská práva (dále jako "ESLP") ve své rozhodovací praxi vymezil několik požadavků, které vyšetřování musí splňovat, aby se dalo hovořit o účinném vyšetřování:

- (1) provedení všech přiměřených a rozumných kroků k zajištění důkazů,
- (2) musí se zaměřit na všechny vyšetřovací varianty, které se zjevně nabízejí,²
- (3) závěry musejí být založeny na podrobné, objektivní a nestranné analýze všech relevantních okolností.³

Povinnost provést účinné vyšetřování má stát tehdy, jestliže stěžovatel o existenci zacházení, jež je v rozporu s čl. 3 Úmluvy, vznesl tzv. hájitelné tvrzení.⁴ Hájitelné tvrzení znamená, že stěžovatel tvrdí skutečnosti, které nejsou zcela nedůvěryhodné.⁵

Dle § 35 odst. 3 vyhlášky č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "vyhláška"), je „ředitel věznice povinen důsledně a neodkladně prošetřit každé hlášení, dopis nebo jinou informaci týkající se porušení práv odsouzených“.

Výše jsem uvedla, že z ustanovení čl. 3 Úmluvy plyne státu pozitivní závazek chránit člověka před špatným zacházením ze strany jiných osob.⁶ Tato povinnost se aktivuje

1 rozhodnutí ESLP ve věci Mustafa Tunç a Fecire Tunç proti Turecku ze dne 14. 4. 2015

2 rozhodnutí ESLP ve věci Eremiášová a Pechová ze dne 16. 2. 2012

3 rozhodnutí ESLP ve věci Milić a Nikezić proti Černé Hoře ze dne 28. 4. 2015

4 Poprvé tento požadavek zformuloval Evropský soud pro lidská práva ve věci Assenov a další proti Bulharsku ze dne 28. 10. 1998. In: Kmec, J., Kosař, D., Kratochvíl, J., Bobek, M. Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 1687 s. 431.

5 Kmec, J., Kosař, D., Kratochvíl, J., Bobek, M. Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 1687 s. 432.

ve chvíli, když existuje skutečné a bezprostřední nebezpečí pro život konkrétních osob, o kterém státní orgány věděly nebo vědět měly.⁷ Ve věci Đurđević proti Chorvatsku ESLP upřesnil, že aby byla splněna podmínka, že o špatném jednání orgány věděly nebo měly vědět, tak „tvrzení o násilí musí být konkrétní a podrobnější, pokud jde o místo, čas a povahu namítaných činů“.⁸

Na úředním záznamu nstrm. Kaliniče je skutečně připojen podpis referenta pana Halilova. Z obsahu výše uvedeného úředního záznamu však nelze dovodit, zda se referent majetkové správy zcela jednoznačně s úředním záznamem ztotožnil, neboť je zde u jeho podpisu pouze uvedeno, že byl svědkem události.

Násilí ve věznicích považují za velmi závažný problém a požadují, aby v případě, kdy stěžovatel vznese hájitelné tvrzení o tom, že byl napaden, bylo takové tvrzení vězeňskou službou vždy řádně prošetřeno. Za takové prošetření nemohu v případě, kdy jediným možným důkazem jsou výpovědi dvou zaměstnanců věznice, považovat sepsání úředního záznamu jedním ze svědků s tím, že druhý svědek se k tomuto vyjádření připojí pouze svým podpisem. Obě dvě osoby přítomné tvrzenému jednání měly vypovídat na oddělení prevence a stížností samostatně, aby nebylo možné ovlivnění obou dvou výpovědí. Navíc každý jednotlivec může prožitou událost interpretovat jiným způsobem.

Analogicky lze pro šetření napadení vězněné osoby použít ustanovení § 58 odst. 3 řádu výkonu trestu odnětí svobody týkající se kázeňského řízení. Dle tohoto ustanovení je důkazním prostředkem vše, co může přispět k objasnění skutku, zejména vlastní zjištění zaměstnance vězeňské služby, výpovědi odsouzených a jiných osob, věci, listiny a ohledání. Důkazy musí být označeny konkrétně, a to takovým způsobem, aby je bylo možno prověřit. Jsou-li důkazním prostředkem výpovědi svědků, uvede se stručný obsah jejich výpovědí s jejich vlastnoručním podpisem.

C.2 Nahlížení do osobního spisu

Stěžovatel tvrdil, že mu nebylo umožněno nahlížet do osobního spisu, naproti tomu ředitel věznice uvedl, že stěžovatel o nahlížení do osobního spisu nežádal, ale v případě, že by se tak stalo, byl by s odkazem na právní názor Generálního ředitelství Vězeňské služby ČR odmítnut. Celou problematiku v současné době systémově řeším právě s Generálním ředitelstvím Vězeňské služby ČR, a proto v tomto bodě uvedené individuální šetření končím. Aktuálně jsem generálnímu řediteli Vězeňské služby ČR navrhla v souladu s ustanovením § 22 odst. 1 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů, revizi stávajícího vnitřního předpisu, ve kterém budou stanoveny podmínky poskytování informací vězněným osobám z osobního spisu a dalších evidencí

6 rozhodnutí ESLP ve věci A proti Spojenému království ze dne 23. 9. 1998

7 Jedná se o tzv. Osman test, který ESLP poprvé zformuloval v rozhodnutí Osman proti Spojenému království ze dne 28. 10. 1998. ESLP tato kritéria aplikuje analogicky rovněž u čl. 3 Úmluvy, viz rozhodnutí ESLP ve věci 97 členů Kongregace Svědků Jehovových v Gldani a 4 další proti Gruzii ze dne 3. 8. 2007.

8 Rozhodnutí ESLP ve věci Đurđević proti Chorvatsku ze dne 19. 7. 2011. In: Kmec, J., Kosař, D., Kratochvíl, J., Bobek, M. Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 1687 s. 434.

vedených Vězeňskou službou České republiky. Z tohoto důvodu nenavrhuji Věznici Kynšperk samostatné opatření k nápravě.

Opatření Věznice Ostrov nad Ohří nepovažuji za dostatečná. S ohledem na to, že šetřený incident se odehrál před dobou delší jednoho roku, nepovažuji za praktické, aby věznice doplnila šetření o výpověď referenta majetkové správy.

Požaduji však, aby mi ředitel Věznice Kynšperk nad Ohří, kde je stěžovatel aktuálně umístěn, zaslal kopii zdravotnické dokumentace stěžovatele za období jednoho měsíce od 15. 7. 2015, abych mohla prověřit skutečnost, že u stěžovatele nebyla v této době zjištěna zranění po tvrzeném napadení ze strany zaměstnance věznice.

S ohledem na nepřijetí opatření k nápravě vydávám své závěrečné stanovisko podle ustanovení § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv. Součástí stanoviska je návrh opatření k nápravě.

D. Opatření k nápravě

Věznici Ostrov nad Ohří žádám, aby vhodnou formou poučila zaměstnance oddělení prevence a stížností o obsahu tohoto stanoviska, zejména s požadavkem řádného prověření tvrzeného napadení vězněné osoby.

Závěrečné stanovisko zasílám řediteli Věznice Ostrov nad Ohří a žádám, aby mi podle ustanovení § 20 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv sdělil, zda provedl navržené opatření k nápravě. Odpověď očekávám v zákonné lhůtě 30 dnů od doručení stanoviska. Stanovisko zasílám také stěžovateli a s žádostí o zaslání kopie zdravotnické dokumentace rovněž i řediteli Věznice Kynšperk nad Ohří.

Brno 11. října 2016

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D., v. r.
veřejná ochránkyně práv
(stanovisko je opatřeno elektronickým podpisem)